

Prof. Dr. Nebahat Büyükoktay Kum Anısına... *Sevgi ve Hüzünle Anıyoruz*

10.11.1929–2018

Nebahat Hanım'la öğrencilik dönemimiz dâhil 40 yılı aşan birlikteliğimizde biriken anılar, öğretileri, verdiği yaşam dersleri sayfalara sığmayacak kadar çok, bu paylaşım kendisine teşekkürümüzdür. Prof. Dr. Gülten Yavuz Özeltin ve Prof. Dr. Ayşe Özcan Hocalarımın katkılarıyla kaleme aldığım bu yazı ile hocalarımın hocasını ayrılışının ardından sevgi ve hüzünle anıyoruz.

Benim yaşamımda büyük etkileri olan bu üç değerli insana "hoca" hitabını kullanmazdım. Adları ile hitap ederdim, bu yazıda da böyle oldu. Ayşe Hanım ve Gülten Hanım Nebahat Hanım'a Oktay Hanım diye hitap ederlerdi, benimki de bu geleneğin bir uzantısı olsa gerek...

13 Ekim 2018 psikiyatri hemşireleri için, Hacettepe Hemşirelik camiası ve Hacettepe'li dostları için hüzünlü bir gündü. O gün Nebahat hocamız ebediyete uğurlandı, ömrünün büyük bir bölümünü, mutlu, zorlu ve keyifli çalışma günlerini yaşadığı Ankara'dan uzaktaydı. Son bir kaç yılını kendisi gibi yüreği sevgi dolu yeğeni ile yaşadı, İstanbul'dan pek çok anı biriktirdiğimiz Ankara'daki evine dönemedi, ebedi mekânı da İstanbul'da oldu. Hacettepe Üniversitesi Konferans Salonu'nda birlikte yol aldığı çalışma arkadaşları ve ailesi ile buluştuğumuz anma toplantısında Nebahat Hanım'ın pek çok kişinin yaşamına dokunduğunu ve hepimizi içtenlikle kucaklamış olduğunu yeniden hissettim. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin ilk öğrencileri olup bugün emekli olmuş hekim dostları da anma törenine katılıp anılarını paylaştılar. Hemşirelik Yüksek Okulu Hacettepe Üniversitesi'nin yeşeren ilk tohumu, Tıp Fakültesi ve diğer bölümler Hemşirelik Yüksek Okulu'ndan sonra kurulmuşlar. 1960 yılında Hacettepe'nin kuruluşunda Sayın İhsan

Doğramacı'nın yanı başında takım arkadaşlarının birleşen emekleriyle Hacettepe'nin tohumlarını yeşertmiş, güçlendirmişlerdi. Nebahat Hanım'ı o dönemde ve uzun yıllar Hacettepe camiası Büyükoktay soyadı ile tanıyor ve kendisine Oktay Hanım olarak hitap ediyorlardı.

Araştırma görevlisi olarak Hacettepe Hemşirelik Yüksek Okulu'nda göreve başladıktan 1990 yılına kadar tam 13 yıl Psikiyatri Hemşireliği Bilim Dalının tek araştırma görevlisiydim. O yıllar boyunca Nebahat Hanım ve Ayşe Hanım ile lisans ve lisansüstü eğitimi yürütürken, Gülten Hanımla da klinikte beraber oluyor farklılıkları ile zenginleşiyor, çift yönlü bilimsel besleniyordum. İçinde bulunduğumuz çevre geleceğimizin en önemli belirleyicilerden biridir. Ben zengin etkileşimli bir çevrede yetişiyordum ve bu üç değerli insan psikiyatri hemşireliğini alan olarak seçmemde ve yolumu çizmemde ayrı ayrı etkiliydi. 70'li yılların sonlarında Hacettepe Psikiyatri Kliniği (Bölüm 44) yanı sıra Gölbaşı Ruh Sağlığı Merkezi de Hacettepe Üniversitesi'ne

Soldan sağa: Gülten Özaltın, Emel Kayatekin, Gülşen Terakye, Nebahat Kum, Ayşe Özcan.

bağlıydı, bu kliniklerdeki takım çalışmasını ve eğitim uygulama işbirliğini gözlemlememiz ve yaşamamız eğitimimiz için ve öğrencilerimiz için büyük şanstı. Eğitim uygulama işbirliğinin bir ayağı Gülten Özaltın diğer ayağı Nebahat Kum ve Ayşe Özcan'dı. Danışmanım Ayşe hanım'dı. Benim lisansüstü eğitim almaya başladığım dönem kendisi doktoralı, Nebahat Hanım ise doçent olmak üzereydi. O dönem doçentlik çalışması olarak bir araştırma, bir vaka sunumu, jüri ve izleyiciler önünde ders anlatmak gerekiyordu. Nebahat Hanım hastaneye gidip hasta görüşmeleri yaptı, hasta bakımını planlayarak raporladı ve deneme dersini başarı ile anlattı. Toplum ruh sağlığı ile ilgili tezini tamamladı ve doçent oldu. "70'li yıllarda ülkemizde toplum ruh sağlığını konuşmak" bana göre değerli bir bakış açıydı ve geleceği görebilmeyi işaret ediyordu. On yıl sonra, 80'li yıllarda öğrencilerimizin psikiyatri uygulamalarını toplum içinde gerçekleştirmelerini planladık. O yıllarda Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü temsilcileri ile Ulusal Ruh Sağlığı Programı hazırlık çalışması yürütüyordu. Bu çalışmanın çalışma gruplarına katılmam için Nebahat Hanım beni görevlendirdi. Dört ayrı grup çalışıyorduk, ben "Ruh sağlığının temel sağlık hizmetleri içinde yer alması ile ilgili çalışma grubunda idim, günler süren çalışmalarımız oldu. Hacettepe Hemşirelik Yüksek Okulu'nda toplum içinde psikiyatri hemşireliği uygulaması günler süren bu çalışmaların ürünü olarak planlandı. Toplum Ruh Sağlığı saha uygulamasını teklif olarak sunduğumuzda yönetim bize "sahada o kadar psikiyatri hastasını nasıl bulacaksınız" sorusunu yöneltti, başlangıçta yönetimin aklına yatmayan Koruyucu Ruh Sağlığı uygulamasını Nebahat Hanım'ın bize inancı ile başlattık, yıllarca sürdürdük, halen bu uygulama sürdürülmekte. Toplum içinde ruh sağlığını korumaya yönelik eğitimleri evlerde, kahvehanelerde sağlık ocaklarında yürüttük, erken tanıladığımız vakaları uygun merkezlere yönlendirdik, aile dinamikleri içinde iletişim engellerini sorunlarını ele aldık, öğrencilerin farklı yaşamlara dokunarak gelişmelerini sağladık. Öğrenciler de bu uygulamalardan anılar biriktirdiler. Bu uygulama biz öğretim elemanlarını da her yıl geliştirdi.

Nebahat Hanım gelişimimiz için sürekli fırsatlar yaratmış, yolumuzdaki engelleri aşmayı öğretmiştir. Hacettepe'de Psikiyatri hemşireliği alanında lisansüstü eğitim almış ülkenin çeşitli üniversitelerinde görev yapan öğrencilerine "Aile Terapileri" kursu düzenlenmesini ve benzeri sürekli eğitimi destekleyici kursların açılmasını sağladı.

Hacettepe Hemşirelik Yüksekokulu'nun diğer Bilim Dalları Hacettepe Hastaneleri'nde uygulama yaparken öğrenci sayılarının artmasıyla ve Gölbaşı Ruh Sağlığı Merkezi'nin Hacettepe'den alınıp yeniden Sağlık Bakanlığı bünyesine geçmesiyle psikiyatri hemşireliği uygulama alanlarımız (Bölüm 44) öğrenci sayısına göre yetersiz olmaya başladı. Ankara Üniversitesi Psikiyatri Kliniği öğrencilerimizin uygulamaları için yıllardan beri bize kapılarını açan bir kuruluştur. Sosyal Sigortalar Kurumu Psikiyatri Kliniği ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi Psikiyatri Kliniği de uygulama alanlarımız arasına katıldı. Bu durum bizler için zorluk değil büyük şanstı. Prof. Dr. Rasim Adasalı ve psikiyatrinin duayeni pek çok hocayı gözlemleme, vizitlerine, seminerlerine katılma fırsatımız, kapalı klinikleri görme ayrıca Ankara'daki psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşire, hekim ve psikologlarla da tanışma ve birlikte çalışma, dostluklar geliştirme şansımız oldu.

Lisansüstü eğitimi sürdürürken hocalarımız da akademik gelişimlerini sürdürüyorlardı, henüz mesleğimizde bir profesör yoktu, Hacettepe'nin diğer bölümlerinden de dersler alıyorduk örneğin ben fizyoloji bölümünden "nörofizyolojiden seçme konular" dersini almıştım buna benzer derslerle de kredimiz tamamlanıyordu, akademik kadro olarak gelişim sürecindeydik. Hocalarımızın doçentlik çalışmalarını, sınavlarını izlemek ve doktoralı öğretim elemanı olduktan sonra doçentlik dosyalarını Nebahat Hocamla birlikte incelemek benim geleceğe hazırlanmamda büyük katkı verdi. Bu süreçleri izlemek ve içinde yaşamak öğretici ve güçlendiriciydi. Öğretim üyesi sayıları arttıkça gerek tez jürilerinde gerekse lisansüstü eğitimde başka bölümlerden destek almamız giderek azaldı.

Judith Malika Libermen'in Masal Terapi kitabında öğreten öğrenen ilişkisine dair masallar da yer alır. Bir masalında, eğitici her bir öğrencisine mezun olup ayrılırken ayrı bir mantra/bir sözcük hediye edermiş, bu o mezunun yaşamında önemsedığı tekrarladığı benimsediği sahibi olduğu sözcük olur ömür boyu bu sözcük onunla yaşar ve onun gücü olurmuş. Bu masalı okuduğumda böyle bir geleneği olsaydı Nebahat Hanım bana, Gülten Hanım'a ve Ayşe Hanım'a sanırım ortak bir sözcük hediye ederdi; "adımını at yaparsın". Nebahat Hanım'ın önemli özelliklerinden biri bizi genç yaşta olgunluk gerektiren işlerle görevlendirip cesaretlendirmesiydi. Cesaretlendirilirdik, Gülten Hanım Gölbaşı Ruh Sağlığı Merkezi'nde Yöneticiydi, Ayşe Hanım Türk Hemşireler Derneği'nin Genel Sekreteriydi, ben Bakanlıklardaki ve Hacettepe'nin dışındaki pek çok toplantıya kendi bölümümü temsil ederek katılıyordum, güvenirdi bize. Lisansüstü derslerimi, uygulamalarımı, tezimi bu üç değerli hocamla yürütüyordum. Ana bilim dalımızda üç kişi idik ama Gülten Hanım okulun, biz ise kliniğin elemanı gibiydik. Nebahat Hanım ise hem Hacettepe Üniversitesi Erişkin Hastanesi

Hemşirelik Müdürlüğü görevini yürütüyor, hem de bir o kadar sorumluluk isteyen Hacettepe Hemşirelik Kolejinin Yönetimini üstleniyordu. Hemşire Koleji öğrenci almak için yaptıkları özenli mülakatları, hemşireliğin üniforma disiplini öğrencilere benimsetmek için belirlediği kuralları ve öğrencileri koruyan kollayan destekleyen çalışmalarını kendisinden dinledik. Hastanenin Hemşirelik Müdürlüğü'nü yürüttüğü sırada hastanede "hemşirelik kimliğini güçlendirmek ve otonomisini sağlamak için pek çok konuda dik durduğunu" gözlemledik ve kendisinden yönetim anılarını dinledik. Hacettepe dışında da "Hacettepe Hemşiresi" diye övgülü, olumlu bir kavram oluşmuştu. Hacettepe hemşiresi kimliği ile gururlanıyorduk. Nebahat Hanım mesleği ile gurur duyan bir hemşireydi. Bir gün Nebahat Hanım'ın odasının önünden geçerken heyecanlı bir sesle beni odasına çağırdığını duydum, odada bana tanıştırmak istediği zarif olgun bir hanım vardı. Bugün senin için bir anı olacak dedi ve bana "işte mesleğimizin öncüsü, Türk Hemşireler Derneği'nin Kurucusu hocamız Esmâ Deniz Hanımefendi" dedi. Sayın Esmâ Deniz ile tanışmış, sohbet etmiş olmak mükemmel bir an ve bugün için güzel bir anıydı, ancak bir o kadar etkileyici olan ve anılarımda sakladığım Nebahat Hanım'ın Sayın Esmâ Deniz'e saygısı, sevgisi, hayranlığı, dolayısıyla mesleğimizin öncülerini için duyduğu heyecandı. Hemşirelik eğitiminde mesleğin tarihine saygıyı, etik davranmayı ve sanatsal, sosyal açımları öğretmeyi önemserdi. Lisans öğrencilerine yönelik üniversitenin bütün bölümlerinde açılmasına karar verilen "Ortak Ders" adlı dersi de öğrencileri sanatla, hayatla tanıştıracak yöntemlerle ve önemseydiği bu ilkelerle yürüttü.

Türk Hemşireler Derneği'nin Genel Merkezi'nin İstanbul'da kapanıp Ankara'da faaliyet göstermeye başladığı dönemde bu geçiş sürecini derneğe gönül veren diğer meslektaşları ile birlikte başarı ile yönetmişler. Nebahat Hanım Türk Hemşireler Derneği Genel Merkezi'nin ve Ankara Şubesi'nin Yönetim Kurullarında uzun yıllar yer aldı, sonraki yıllar bizlere divan kurulu oluşturmada, divan başkanlığında örnek oldu. 70'li yıllarda Nebahat Hanım Ankara Şube başkanıydı. O yıllarda dernek; balolar, çaylar ve bu eğlence faaliyetleri içinde piyango çekilişleri yapıyor, kermesler, geziler, bağışlar ve kira geliri ile dernek bütçesini yönetiyordu. Daha sonraları dernek genel merkezi kirada değil kendine ait bir dairede çalışmalarını yürütmeye başladı. 1950'lerde yayınlanmaya başlayan "Türk Hemşireler Dergisi"nin kliniklere ulaştırılması gerçekleştirildi. Derginin uluslararası indekslerde yer alması için emek sarf edildi. Dernek, şubeleri ve üyeleriyle gelişti büyüdü. Nebahat Hanım 1996 yılında lisansüstü eğitim almış hemşirelerin örgütlenmesini ve hemşirelik araştırmalarını önemseyerek Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği'nin (Hemar-G) kuruluşuna öncülük etti. Hemar-G ile ülkemizde hemşirelik mesleğini araştırmalara dayalı olarak geliştirme amaçlandı. Türkiye'deki hemşirelerin, güncel gelişmeleri hızlı şekilde izleyebilmelerini sağlamak, eğitici hemşirelerin çalışmalarını desteklemek, güvenilir bilgiler ve yenilikler ortaya koyan araştırma ve yayın sayısını artırmak, eğitilenlerin kalitesini güçlendirmek bu bağlamda da toplum sağlığını geliştirecek, koruyacak iyileştirecek hemşirelik hizmetlerinin kalitesini güvence altına almak

derneğin hedefleri olarak belirlendi. Dernek, kuruluşundan üç yıl sonra (1999 yılında) Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi'ni yayınlamaya başladı. Nebahat Hanım'ın açtığı bu yolda lisansüstü eğitim almış meslektaşlarımız hedefleri gerçekleştirecek bilimsel toplantılar, kurslar, kongreler gerçekleştirmekte. Nebahat Hanım'ın bizlerden istediği bir çalışma; Psikiyatri Hemşireliği Derneği'nin kurulmasıydı. Psikiyatri Hemşireliği Derneği'nin 2000 yılı Mayıs ayında İstanbul'da kurulduğunu duyduğunda çok mutlu oldu. İstanbul'da psikiyatri alanındaki klinik ve akademik hemşireler tekrarlı toplantılar yaparak bir çekirdek grup oluşturmuş, ulusal ve uluslararası birçok derneğin tüzüğünü inceleyerek hazırladıkları Tüzük, görüşleri alınmak üzere ülkemizin tüm Hemşirelik Yüksek Okullarının Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Elemanlarına ve çeşitli Üniversitelerin Psikiyatri Anabilim Dalı Hemşirelerine gönderilmiş, derneğin kurucu üyeleri tüzüğe son şeklini vererek Prof. Dr. Çaylan Pektekin'in başkanlığında Nesrin Aştı, Nurhan Eren, Aynur Sever, Nazmiye Kocaman Kaçmaz, Sevim Buzlu, Yasemin Kutlu ve Mine Turgay'dan oluşan geçici yönetim kurulu Derneğin kurulması için yasal süreci başlatmışlar. Psikiyatri Hemşireleri Derneği bu gün sertifika programları, yayınları, dergisi ve kongreleri ile güçlü bir konuma geldi. Bu yıl Psikiyatri Hemşireliği Derneği 10. Ulusal, 6. Uluslararası Kongresini düzenlemekte. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksek Okulu'nun desteği ve Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nden geniş katılımı Psikiyatri Hemşireliği Günleri düzenlemiştik. Bu sempozyumla tohumlarını attığımız kongreler geniş katılımlarla büyüdü, bilimsel bir ürüne dönüştü. Nebahat Hanım son olarak katılabildiği Hacettepe Üniversitesi'nde düzenlenen Psikiyatri Hemşireliği Kongresi'nde sunumları dikkatle izledi, söz aldı, "akademik olarak sunumları çok başarılı bulduğunu, bu araştırma sonuçlarının kliniklerde uygulamaya geçmesini dilediğini ve önemseydiğini" ifade etti. Akademik gelişimden mutluydu ancak araştırma sonuçlarının kliniğe yansıtılmasını istiyordu.

Dernek çalışmalarından söz ederken Ayşe Hanım ve Gülten Hanım'dan dinlediğim Türk Hemşireler Derneği Yönetim Kurulu'nda ve Komisyonlarında görev aldıkları dönemde gerçekleştirdikleri hastane ziyaretlerinden bir anıyı da paylaşılmak isterim. Ayşe Hanım ve Gülten Hanım Türk Hemşireler Derneği adına Ankara'daki tüm hastaneleri ziyaret edip, görüşmeler yapıp, eğitimler ve sorun çözme toplantıları planlıyorlar, Ankara'da Atatürk Sanatoryumu Hastanesi'ndeki ziyaretlerinde hemşireler hastaların cinsel davranışlarından yakınıyorlar. Başhemşire de "başhekimimiz o kadar iyi ki bu ahlaksızları taburcu ediyor" diye memnuniyet bildiriyor. Gülten Hanım ve Ayşe Hanım bu duruma yönelik eğitim vermek istediklerini başhekimimize söylediklerinde "benim psikoloğum var sorunları olunca o çözer" yanıtını almışlar. Başhekimin masasında sigara bırakma ile ilgili İngilizce bir makale gözlerine takılmış "sigara bırakma ile ilgili makale okuyordunuz, önemli bir konu" dediklerinde "İngilizce biliyor musunuz?" deyip, sonra da "Bu makaleyi bana çevirir misiniz?" diye sormuş. Çevirdikleri o makalenin hemşirelere ulaşmalarını sağlamış, o hastanede aylar süren eğitim yapma imkânı açılmış ve cinsel yönelimli hastalara yaklaşımla

İlgili hemşirelerle etkileşim eşsiz bir deneyim olmuş. Hastaların inkârını, teşhirciliğin nedenlerini, insanı anlamının boyutlarını öğrettikleri ve dernek adına yaptıkları çalışmayı anlattıklarında “kapının önüne konmak üzereyken başköşeye çıkaran sadece bir makale, makale sen nelere kadırmışsin dediklerini anlatarak o günleri andılar. Bu ekip uzun yıllar Türk Hemşireler Derneği’nin yönetiminde ve komisyonlarında aktif görev aldı.

Nebahat Hanım’la 40 yılı aşan birlikteliğimizin ilk yıllarında ülkemiz hemşireliği için kilometre taşı olan dernek çalışmaları, lisansüstü programlarda hemşire eğitici ağırlığının giderek artışı gibi güzel gelişmeler yaşadık. Hepimizi heyecandıran, gururlandıran kilometre taşı olan gelişme, Nebahat Kum ve Eren Kum hocalarımızın Profesör kadrolarına atanmalarıydı. Türkiye’de Hemşirelik mesleğinin ilk profesörlerinin atanmasına şahit olmak gurur verici, onurlandıran kıymetli bir anıydı hepimiz için. Günümüzde çok sayıda hemşire profesörümüz var, akademik ortamda söz sahibiyiz, mesleğimizden lisansüstü eğitim veren hemşire öğretim üyeleri, hemşireliğin akademik çalışmalarını değerlendiren hemşire jüri üyeleri, mesleğimizin teorisyenlerini öne çıkaran yayınlar, araştırmalar ve kitaplar var. O günkü iki Profesör ataması bugün ülkeye dalga dalga yayılan hemşire öğretim üyelerimizin başlangıç noktasıydı.

İnternet’in olmadığı, süreli yayınlara ve uluslararası çalışmalara ulaşmanın çok sınırlı olduğu, hemşirelik alanında tek Türkçe süreli yayının Türk Hemşireler Dergisi olduğu, ders notlarının kitaplarda değil teksir kağıtlarında olduğu ve derslerde sürekli not tutmak zorunda olduğumuz 70’li yılların sonlarında lisans üstü eğitimimde Ayşe Hanım ve Gülten Hanım beni ve benden sonrakileri Peplau, Orlando ve Lisa Robinson’un kuramları ile tanıştırdılar. O dönem bir kitabı Türkçeye çevirerek bizim eğitimimizde kullanıma sundular. “Kişilerarası ilişkiler, hasta hemşire etkileşimi” bizler için öğreneceğimiz öğreteceğimiz ana konular oldu. İsrarlı isteklerde bulunan hastayı anlama, ağlayan hastaya yaklaşım, dürtüsel davranan hastaya yaklaşım, öfkeli hastayı anlama ve yaklaşım gibi konular, terapötik iletişim teknikleri hocalarımızın yayınlarından öğrendiklerimizdi. Doksanlı yıllarda bu öğretilerimizi konsültasyon liyezon çalışmaları olarak literatürde bulduk. “Konsültasyon liyezon Psikiyatrisi (KLP) Hemşiresi, genel hastane ortamındaki hastaların psikososyal gereksinimlerinin karşılanmasında, bütüncül bakım almalarında rol alır” tanımı bize hiç yabancı değildi. 1990’larda bu alandaki önemli bir gelişme de, American Nurses Association (ANA)’nın KLP hemşireliğini resmi olarak tanıması ve uygulama standartlarını kabul etmesi oldu. Öğretim üyesi olmuştum ve artık hocalarımla birlikte doktora dersleri yürütüyorduk. Doktorada KLP uygulaması gereği dört öğrencimle birlikte Nebahat Hanım’ın Onkoloji Hastanesi’nden aldığı onayla Hacettepe Onkoloji Hastanesi’nde hasta ve hasta yakınları ile görüşmeler yapmaya başladık, bu çalışmanın sonucunu klinik eğitim toplantısında hastane hemşire ve hekimlerine sunduk. Bu Hacettepe’de psikiyatri hemşirelerine KLP alanında önemli bir kapı açtı, Doktora uygulamamız sürekliliği olan bir hizmete dönüştü. Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim elemanlarının rotasyonla çalıştığı Ruh Sağlığı Birimi’ni kurduk, çalışmalarımızı sürekli hale getirdik. Nebahat

Hanım’ın bize inancı ve “adımını at yaparsın” mantrası gibi daima bize güvenmesi olmasa ve kliniklerle iyi ilişkileri olmasa bu aşamaya gelemezdik.

Nebahat Hanım’ın görünüşünü, kişiliğini anlatılmaya değer bulurum. Kendisinin saçı her zaman fönlü idi, hafif kokulu parfümünü her zaman hissederdiniz, ruju eksik olmazdı. Öğretim elemanlarına “bakımlı ol” diye doğrudan eleştiren ifade yerine “odama gelirken dudağını boya da gel” derdi. Sade ama kaliteli, sık giyinirdi, kendine özel kahkahası ile içimizi ısıtırdı, kontrolsüz şekilde öfkelenildiğini ve birini yüksek sesle eleştirdiğini görmedik, hatalı bir davranışımızda uyarırken yine şakacı tarzını ortaya koyar “bugün maaşına zam işine son verdim” derdi. İnsanlarla sıcak iletişimi vardı, birisiyle konuşurken bazen koluna girer, bazen elini omzuna koyar bazen elini tutar, beden dilini güzel kullanır, samimiyetini hissettirirdi. Çalışma yaşamımızla, sosyal yaşamımızdaki sıkıntılarla ilgili, sağlık sorunlarımızla ilgili her şeyi ona danışabilirdik, iyi bir sırdaş ve yol göstericiydi. Nebahat Hanım sevgi dolu, vefalı bir insandı. Kardeşlerine, onların çocuklarına, tüm yakınlarına gönülden destek olurdu. Hepimiz onun çocukları, çocuklarımız torunlarıydı. Aynı zamanda eşi ile saygılı ve sevgi dolu ilişkileri benzersizdi. Ailecek evlerinde ziyaret ettiğimizde eşinin de bizlerle sıcak sohbetlerini unutamıyorum. Nebahat hocam eşinin hobilerine keyifle eşlik ederdi. Nebahat Hanım, Okul Müdürümüz Eren Hanım’ın arkasındaki “destek güç” idi. Eren Hanım’ı uzun süre yatağa bağlayan hastalığı içini acıtıyor, her gün yanında bulunuyor, sevgisini ilgisini sunuyordu. Bu vefalı dostluk yıllarca sürdü. Nebahat Hanım ilişkileri yönetme ve problem çözme becerisi ile Eren Hanım’a iş yaşamında çevreye fark ettirmeden destek vermeyi başarırdı. Dostluğu, insancıl yaklaşımları, empati becerisi, aktif olarak dinleyip sorunlara ustaca yaklaşması onun özelliğiydi.

Gülten Hanım’ın bir anısı Nebahat Hanım’ın bu özelliklerini güzel vurgular; Gülten Hanım der ki, “bazı insanlar vardır hayatınıza dokunmadan geçip giderler bazıları da yaşamınızın kararlarınızın ana noktalarına dokunurlar. Nebahat Hanım bizim deyişimizle Oktay Hanım ikinci kategoride bir kişi oldu benim için”. Kendisiyle ilk karşılaştığım gün kaydımı yaptırmaya karar verdim. Meslekten ayrılmaya karar verdiğimde (asistanlığımın ilk haftasında sabaha kadar Dr. Melda hanımla kurtarmaya çalışıp kaybettiğimiz beş yaşında bir çocuk nedeniyle) acımı kavrayıp “sen iki hafta tatile çık sonra konuşuruz bu konuyu” dedi ve benim yerime kendisi gece nöbetinde çalıştı. İzinden döndüğümde benimle yaptığı konuşma bey-nime ve kalbime kazandı. “Bir ölümle yıkılmak ve mesleği bırakmak yerine bu duyguda olan öğrencilerine yardım etmeye ne dersin, hem kaçmamış olursun, kaçtığın konulardan kurtulamazsın üstesinden gelecek yürek de beyin de var sende” demişti. Bunları o kadar içten söyledi ki ben aynı şekilde aktaramamanın tedirginliğini yaşıyorum. Dediklerini tuttum öğrencilerimle ölümü çok çalıştım öğrencilerim bana ben onlara çok şey öğrettim. Okuldan ayrılıp psikiyatri kliniğinde çalışma kararımı da destekledi ve tüm yaşamımda onun desteğini, göze sokmadan yaptığı yardımlarını ve sevgisini hep hissettim. Bir gün sohbet ederken psikiyatryi siz mi seçtiniz

yoksa seçildiniz mi diye sorduğumda kendisinin seçtiğini Sayın İhsan Doğramacı'nın da bunu onayladığını söylemişti. Nedenini sorduğumda "bende doğuştan insanlara yaklaşma, bir sorunları olduğunda dinleme ve çözme isteği var bu aile içi ilişkilerimde de mesleki ilişkilerimde de vardır şimdi daha geliyor" demişti. Bilimsel iddiası yoktu her şeyi araştırıp öğrenelim isterdi, öğrencilerinden öğrenmeye hep hazır, bu yönü de benim geleceğime şekil vermiştir. Çok pratik bir zekâsı vardı, kriz anında hemen çözüm üretir, hiç yön vermeye çalışmadan ekip ruhunu yaratırdı. Eleştirilere ve değişime çok açıktı. Bu tavrı bizleri hep dinamik hep canlı tutmuştur. Ben ve Ayşe Özcan her hafta bir masa başında hastaları, öğrencileri ve konuları tartışırdık, o günleri özlüyorum. Onun masaya hep atıştırılacak bir şeyler getirerek çok önemli konuları keyifli hale getirdiğini, en uzlaşmaz durumlarda insanların beline sarılarak sakinleştirmelerini özlüyorum. Her vesile ile bizleri yemeğe götürüşünü ve bizler rahatsız olunca da siz de öğrencilerinize aynı yapıyı yaptığınız, bizleri de kendisi gibi yaptı. Kuşaktan kuşağa aktarılacak genlerle olduğu kadar, güzel örneklerle de oluyor. Oktay Hanım benim için sevdiğim seveceğim unutmayacağım bir insandır diyor Gülten hocam.

Nebahat Hanım ile Ayşe Hanım ve Gülten Hanım'ın 50 yılı, benim 40 yılı aşan mesleki beraberliğimizde ondan feyz alan üç halka idik, hoca öğrenci ilişkimiz yıllarca kesintisiz sürececek bir dostluğa dönüşmüştü. Bu halkalara yıllar içinde Hacettepe'de Fatma Öz, Besti Üstün, Selma Doğan, Perihan Güner ve niceleri eklendi. Başlatılan çalışmalar bu halkalarla gelişti.

Nebahat Hanım yaşamı boyunca, hoca, arkadaş, dost, sırdaş, destek oldu. O, farklı görüşleri dinleyip bize karar verme özgürlüğü tanıyan, bizlerle gururlandığını ifade ederek bizleri onurlandıran, potansiyelimizi fark etmemizi sağlayan, özerkliğimizi saygı gösteren, olumsuz zor durumları etkili yönetebilen,

yapıcı eleştiriler yapan, takım ruhu ile çalışmayı, dayanışmayı önemseyen, içten kahkahasıyla bizleri rahatlatan, acımızı sevincimizi paylaşabildiğimiz İNSAN ARAMIZDAN AYRILMADI... Bizler için yaptıkları ile şekillenmemize, yardımları ile bir abla, bir anne gibi bizi saran kişiliği ile içimizde hep yaşayacak. Kahkahaları içimizi ısıtacak ve PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNİN ÜLKE-MİZDEKİ İLK PROFESÖRÜ olarak artan halkalarda izleri hep sürecektir. Işıklar içinde uyusun...

Prof. Dr. Gülşen Terakye